

PEDAGÓGIA BA

NEVELÉSELMÉLETI-TÖRTÉNETI MODULVIZSGA

Neveléstörténet

- 1. Az állam és az iskolai nevelés kapcsolatának történeti áttekintése.** (Az állam mint irányító, fenntartó (protestáns német fejedelemségek, felvilágosult abszolutista uralkodók, neoabszolutizmus, törvénykezés a magyar polgári állam kialakítása érdekében, állami oktatáspolitiká mint nemzetpolitika a Horthy-korszakban, az egységes szocialista oktatási rendszer).
- 2. Az antikvitás nevelési-művelődési eszményeinek továbbélése az európai művelődésben és iskoláztatásban .**(A kalokagathia és a humanitas eszménye; humanizmus és a neohumanizmus eszményei; az általános műveltségről alkotott felfogások; klasszikus vs. reál műveltség körüli vita; a nevelés mindenhatóságának kérdése, az etikai nevelés lehetőségei és útjai.)
- 3. A katolicizmus nevelési eszményeinek alakulása. Az ellenreformáció hatása a nevelés és iskolaügyre.** (A keresztény embereszmény; keresztény műveltségi eszmény; a klerikus nevelés és intézményei; a jezsuita és egyéb szerzetesi iskolák a katolicizmus megújódása érdekében; Pázmány Péter oktatásszervező és elméleti pedagógiai munkássága)
- 4. A felsőoktatás (egyetemek) története Európában és hazánkban.** (A középkori egyetem létrejöttének okai, szervezete; új egyetemek a reformáció korában; a középkori magyar egyetemalapítások; a nagyszombati egyetem története; felsőoktatási politika a dualizmus korától.)
- 5. A reformáció nevelési eszméi és gyakorlata. Hazai vonatkozások.** (Az általános népművelés alapelveinek megjelenése; protestáns líceum és kollégium nevelési célja, szervezete, működése; a melanchtoni egyetemi reform.)
- 6. Comenius pedagógiája. A magyar nevelés problémái Apáczai pedagógiájában.** (Comenius élete és munkássága; a pansophia eszménye; Comenius didaktikája és oktatásszervezési elképzelései, oktatási rendszere stb. Apáczai élete és javaslatai (a Magyar Encyklopaediaés székfoglaló beszédei).
- 7. Az angolszász pedagógiai gondolkodás jellemzői Locke elméletében és a XIX. sz. pragmatizmus pedagógiája.** (A polgári értékek Locke gondolkodásában, a racionalizmus és az empirizmus hatása; Locke embereszménye; a testi, a valláserkölcsei és az értelmi nevelés Locke-nál; Locke hatása.)
- 8. Rousseau nevelési elmélete, szemléletének hatása a XIX-XX. sz. pedagógiájában.** (A felvilágosodás eszmerendszere; Rousseau gyermekszemlélete; a negatív nevelés eszménye; Emil és Sophie nevelése az Emil és a nevelésről c. műve alapján; Rousseau hatása.)
- 9. Pestalozzi nevelési elmélete, szemlélete és annak hatása a XIX. sz. elején** (filantropizmus és a felvilágosodás hatása Pestalozzira; Pestalozzi nevelői és tanítói pályája; elméleti pedagógiai munkássága; Pestalozzi hatása Magyarországon és külföldön.)
- 10. A herbarti pedagógia jellemzése és hazai hatása.** (Pedagógia mint neveléstudomány; Herbart pedagógiája (funkciók, fokozatok stb.) s annak filozófiai és pszichológiai háttere; a

herbartianusok; a herbarti pedagógia értékelése; Kármán Mór és a tanárképzés megszervezése.)

11. A felvilágosult abszolutizmus és a reformkor törekvései a magyar közoktatási rendszer átalakításában. (Mária Terézia oktatáspolitikája, az I. Ratio Educationis, II. József rendeletei, II. Ratio, a reformkor törekvései a magyar nemzeti nevelés megteremtése érdekében; reformok e korszakban (óvoda, tanítóképzés, elemi iskolai szabályzat stb.).

12. A magyar polgári közoktatási rendszer jellemzői a XIX. sz. második felénekalaptörvényeiben. (Eötvös József elvei, politikája mindkét minisztersége alatt, az 1868-as népiskolai törvény; Trefort Ágoston-féle középiskolai törvény (előzményként az Organisationsentwurfismertetése); törekvések a köz- és felsőoktatás további fejlesztése érdekében a dualizmus korában.)

13. A reformpedagógia jellemzése és főbb irányzatai Magyarországon és külföldön. (A reformpedagógia fogalma; amerikai pedagógiai reformtörekvések, Dewey, Dalton-plan, Winnetka-plan, Progresszív Nevelési Társaság); gyermektanulmány és kísérleti pedagógia; az európai reformpedagógia első korszaka (Key, művészetpedagógia, Új Iskola, Montessori, Ferriere, Declory, Kerschensteiner és a munkaiskola); az európai reformpedagógia második korszaka (Waldorf-iskola, Freinet és a modern iskola, a Jena-plan); reformpedagógia Magyarországon.)

14. Az I. világháború utáni magyar közoktatás jellemzése (Klebelsberg Kuno és Hóman Bálint tudomány- és oktatáspolitikája; oktatási törvények a köz- és a szakoktatás fejlesztése érdekében; a tanárképzés reformja; a zsidókérdés.)

15. Nevelésügyünk a II. világháború után. (A koalíciós évek reformkoncepciói; az oktatási rendszer átalakítása (általános iskola); a szocialista nevelés megvalósítása (nevelési eszmények, irányítás, tanterv stb.)

Szakirodalom

Hoffmann Zsuzsanna: Antik nevelés. Iskolakultúra, Veszprém, 2009.

Horváth Márton (főszerk.): A magyar nevelés története I. Budapest, Tankönyvkiadó, 1988.

Horváth Márton (főszerk.): A magyar nevelés története II. Budapest, Felsőoktatási Koordinációs iroda, 1993.

Kardos József: Iskola a politika sodrásában (1945–1993). Gondolat, Budapest, 2007.

Mészáros István – Németh András – Pukánszky Béla: Neveléstörténet. Bevezetés a pedagógia és az iskoláztatás történetébe. Osiris, Budapest, 2004.

Mészáros István: Az iskolaügy története Magyarországon 996–1777 között. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1981.

Orosz Gábor (szerk.): Az európai középkor, reneszánsz és a 16. század neveléstörténete. Prohászka Lajos egyetemi előadásából II. DE Kossuth Egyetemi Kiadó, Debrecen, 2004. <http://mek.oszk.hu/04100/04154/04154.pdf>

Orosz Gábor (szerk.): Az európai ókor neveléstörténete. Prohászka Lajos egyetemi előadásából I. DE Kossuth Egyetemi Kiadó, Debrecen, 2004. <http://mek.oszk.hu/04100/04153/04153.pdf>

Nevelélmélet és iskolafilozófia

1. A nevelés pedagógiai antropológiai alapjai, embereszmény, emberkép (Nevelés - szükségyszerűség vagy lehetőség? Nevelhetőség. A nevelés határai, az ember meghatározottsága.) Irodalom: Németh András – Boreczky Ágnes: Nevelés, gyermekkor, iskola (Eötvös,1997)

2. **Az iskola mint a társadalom reprodukciójának intézménye, társadalmi funkciói** (Individualizáció, szocializáció, kvalifikáció, szelekció, allokáció, integráció, legitimáció) Irodalom: Brezsnýánszky László: Iskola-alternatívák a XX. században (PallasDebrecina 9.)
3. **Alternativitás az iskolaügyben, az alternatív iskolák általános sajátosságai** (Az alternativitás értelmezése, pedagógiai jelentésének elemzése. Az alternatív iskolakoncepciók közös vonásainak bemutatása. Választott alternatív koncepciók bemutatása.) Irodalom: Brezsnýánszky László: Iskola-alternatívák a XX. században (PallasDebrecina 9.)
4. **A pedagógiai konzervativizmus, tradicionalizmus nevelés- és iskolafelfogása** (A konzervativizmus eszméinek bemutatása, a konzervatív gondolkodáshoz illeszkedő iskolamodellek ismertetése) Irodalom: Mihály Ottó: Bevezetés a nevelésfilozófiába (Okker, én.)
5. **A pedagógiai liberalizmus nevelés- és iskolafelfogása** (A liberalizmus eszméinek bemutatása, a liberális elveken felépülő oktatási rendszer jellemzése. A liberális gondolkodáshoz illeszkedő iskolamodellek ismertetése.) Irodalom: Mihály Ottó: Bevezetés a nevelésfilozófiába (Okker, én.)
6. **A pedagógiai anarchizmus nevelés- és iskolafelfogása** (A politikai eszmerendszerként felfogott anarchizmus főbb jellemzői. Iskolakritikai gondolkodás. Iskolátlanítási mozgalom.) Irodalom: Mihály Ottó: Bevezetés a nevelésfilozófiába (Okker, én.)
7. **A 'nevelés' fogalom értelmezése (Klasszikus és modern)** (A nevelés fogalma a klasszikus neveléstani gondolkodásban - Fináczy, Weszely, Imre, Prohászka, Karácsony. Reformpedagógiai és alternatív pedagógiai nevelés-felfogás. Összehasonlító elemzés) Irodalom: A pedagógia új horizontjaserker: Brezsnýánszky László – Fenyő Imre Debrecen, 2009 <http://btk.unideb.hu/archivum/Uj%20horizont.pdf>
8. **Értékek és célok a klasszikus neveléstani gondolkodásban** (Normatív nevelésfelfogás, rögzített értékek. A normatívan felfogott értékrenden alapuló pedagógia bemutatása példákön keresztül.) Irodalom: Bábosik István: A modern nevelés elmélete (Telosz, 1991)
9. **Értékek és célok a modern nevelésfilozófiákban** (Értékrelativista nevelésfelfogás, személyiségfejlesztés-központú megközelítések. Iskolakritikai koncepció, demokrácia, szabadság, egyéniség. Pragmatista iskolafilozófia.) Irodalom: Bábosik István: A modern nevelés elmélete (Telosz, 1991) John Dewey: A nevelés jellege és feladata (Tankönyvkiadó, 1976)
10. **Pedagógiai ártalmak elméleti összefüggései - a 'fekete pedagógia'** (Az iskola negatív hatásrendszere, amely tudatosan vagy nem tudatosan megjelenik a nevelés során, és szemben a pedagógia deklarált szándékával nem segíti, hanem gátolja a neveltek harmonikus fejlődését.) Irodalom: Hunyady Györgyné, M. Nádasí Mária és Serfőző Mónika: Fekete pedagógia (Argumentum Kiadó, 2006) Alice Miller: kezdetben volt a nevelés (Pont, 2011)
11. **A személyiségértelmezés helye és szerepe a nevelési koncepcióban, neveléstudományokban** (Lélektani alapozású neveléselméleti modellek, pedagógiai antropológia Platón, Comenius, Rousseau, Steiner, Adler stb.) Irodalom: Brezsnýánszky László: Iskola-alternatívák a XX. században (PallasDebrecina 9.), illetve az említett szerzők megismert művei
12. **A nevelési folyamat klasszikus elméleti megközelítései** (Szabályozottsága szerint: Irányított nevelési folyamatkoncepciók Bázisa szerint: A befogadásra épülő nevelési folyamatkoncepciók (receptív) Irodalom: Bábosik István: A modern nevelés elmélete (Telosz, 1991)
13. **A nevelési folyamat modern elméleti megközelítései** (Szabályozottsága szerint: Szabad nevelési folyamatkoncepciók Bázisa szerint: Az aktivitásra épülő nevelésifolyamat-koncepciók) Irodalom: Bábosik István: A modern nevelés elmélete (Telosz, 1991)
14. **Hatásszervezési modellek és nevelésmetodikai koncepciók a nevelés elméletében és gyakorlatában** (Az intellektualisztikus hatásszervezési modell, a naturalisztikus-tapasztalati

hatásszervezési modell. Direktnevelési metodika Indirekt nevelési metodika.) Irodalom: Bábosik István: A modern nevelés elmélete (Telosz, 1991)

15. **Kognitív pedagógia** (Kognitív pszichológia, megismerés-tudomány, a tudás megkonstruálása - pedagógiai vonatkozások: tudástípusok, tudás közvetítés) Irodalom: Csapó Benő: Kognitív pedagógia (Akadémiai Kiadó, 1992) Pléh Csaba: Bevezetés a megismeréstudományba (Typotext,1998)

TÁRSADALOMPEDAGÓGIA – OKTATÁSPOLITIKA MODUL-VIZSGA

Társadalompedagógia tételek

1. A szociálpedagógia alapjai (fogalom, kialakulás, kezdetek Magyarországon)

Kozma Tamás - Tomasz Gábor (2000): Szociálpedagógia. Osiris Kiadó, 7-25., 27-129., 133-207.

2. Az informális nevelés színterei(család és társadalom, család és iskola kapcsolata; környezet, szubjektív-objektív tér; szomszédság, társadalmi-, politikai tér, helyi társadalom, civil társadalom)

Kozma Tamás (2001): Bevezetés a nevelésszociológiába. Nemzeti Tankönyvkiadó, 125-159.

3. A nonformális nevelés színterei (munkahely, az üzem társadalma; politika, közélet, kormányzás, döntés, szervezetek, politikai kultúra, politikai szocializáció; vallás-vallásosság, vallási szervezetek, egyházak, szekták, vallási szocializáció)

Kozma Tamás (2001): Bevezetés a nevelésszociológiába. Nemzeti Tankönyvkiadó, 160-259.

Szabó Ildikó – Szekszárdi Ferencné – Fodor Katalin (1990): Politizáló gyerekek. – „Itt egyfajta forradalom van...”. Pedagógiai Szemle, 6. 571-583.

4. A média világa és szerepe a szocializációban (kommunikáció, tömegkommunikáció, fogyasztók)

Kozma Tamás (2001): Bevezetés a nevelésszociológiába. Nemzeti Tankönyvkiadó, 240-259.

N.Kollár Katalin – Szabó Éva (2004): Pszichológia pedagógusoknak 572-589.

5. A család térben és időben (a család fogalma, szerkezete, funkciói, fejlődési tendenciái)

Komlósi Sándor(szerk): Családi életre nevelés. Nemzeti Könyvkiadó, 15-73.

Somlai Péter: Szocializáció (1997): a kulturális átörökítés és a társadalmi beilleszkedés folyamata. Corvina Kiadó, Budapest, 148-160., 160-170.

Vaskovics László (2002): A család fejlődése Európában Educatio, 3. 349-364.

Somlai Péter -Tóth Olga (2002): A házasság és család változásai az ezredforduló Magyarországon Educatio, 3. 339-348.

6. Acsaládi életre nevelés kérdései, családi ártalmak (a „csén” kialakulásának társadalmi, gazdasági politikai vetülete, hazai és külföldi tendenciák, családi életciklusok, a családtagok és a közoktatás szerepvállalása a nevelésben, nevelési módszerek, dilemmák, ártalmak a családban)

Komlósi Sándor(szerk): Családi életre nevelés. Nemzeti Könyvkiadó, 97-163.

Csányi Vilmos (1990): Az emberi természet. Humánológia. Vince K. 197-208.

Vajda Zsuzsa (1994):Nevelés-pszichológia-kultúra Dinasztia K., 99-115.

7. Agyermekvédelmi és gyámügyi törvény (1997/XXXI. Tv.) (előzmények: 1901.tv; jogharmonizáció: családjogi, önkormányzati, szociális, közoktatási tv,köznevelési tv., gyermeki jogok; a 1997/XXXI.gyvtv. célja, hatálya, alapelvei, gyv-i feladatkörök: állami, önkormányzati, civil szféra)

1997/XXXI.Gyvt

V.Gönczi Ibolya (2002): A gyermekvédelem pedagógiája Debrecen, PallasDebrecina 12.

V.Gönczi Ibolya (2002): Elhanyagolt gyermekek Debrecen, PallasDebrecina 8.

B.Mikola Júlia (1993): Gyermekvédelmünk helyzetéről FICE magyarországi egyesületének kiadványa

8. A hazai gyermekvédelem struktúrája, működése (irányítás, fenntartás, finanszírozás, a gyv-i ellátások területei és intézményei: a pénzügyi, természetbeni, alap- és szakellátás tartalmi jellemzői, intézményei, GYJSZ, TGYSZ, a hatósági intézkedések és az ellátások kapcsolata; rendszerszemléletű gyermekvédelem és közoktatás)

V.Gönczi Ibolya (2002): A gyermekvédelem pedagógiája Debrecen, PallasDebrecina 12.

Herczog Mária (2001): Gyermekvédelmi kézikönyv. KJK, Bp. 1997/XXXI.Gyvt

9. A gyermekvédelem nemzetközi gyakorlata

Herczog Mária (1994): A gyermekvédelem nemzetközi gyakorlata. Pont Kiadó, Bp.

10. A társadalompedagógia fogalmai (prevenció, hátrányos helyzet, veszélyeztetettség, deviancia, gyermekvédelem)

Várnagy Elemér-Várnagy Péter (2000): A hátrányos helyzet pedagógiája. Corvimus Kiadó

Szöllősi Gábor (2000): Hogy fogalmunk legyen róla. (A veszélyeztetettség fogalma az amerikai gyermekvédelemben) Esély, 4. 39-71.

Papp János (1997): A hátrányos helyzet értelmezése Educatio 1., 3-7.

Domszky András (2006): Gondolat kísérlet egy intellektuális gyermekvédelem-elmélet megalapozásához Fejlesztő Pedagógia, 1., 5-10.

11. Devianciák és deviancia-elméletek (fogalom, deviáns viselkedési formák, társadalom és deviancia)

Papp János (2005): Devianciák és ifjúság Debrecen, PallasDebrecina 17.

Fekete Sándor(2001): Deviancia és társadalom. Comenius Bt. Pécs

12. Ifjúkori devianciák és megelőzésük (okok, következmények, értékválság)

Papp János (2005): Devianciák és ifjúság Debrecen, PallasDebrecina 17.

Fekete Sándor(2001): Deviancia és társadalom. Comenius Bt. Pécs

13. Prevenciós programok a közoktatásban (egészségtudatos magatartás, a programok tartalma, helye az oktatási folyamatban,)

Közoktatási törvény (1993/LXXIX tv.)

Köznevelési törvény (2011/CXC.tv.)

Konkrét programok bemutatása („Életvezetési ismeretek, CHEF, DADA, .)

14. Iskolai teljesítményzavarok és a közoktatás feladatai (sajátos nevelési igény, szegregáció, integráció, inklúzió, tanulási nehézség, tanulási zavar, tanulási akadályozottság) 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról.

Tóth László (2015): Sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztése Debreceni Egyetemi Kiadó, ISBN 978 963 473 871 810.

Györgyi Zoltán, Kőpatakiné Mészáros Mária (2012): Oktatási egyenlőtlenségek és sajátos igények

<http://ofi.hu/10-oktatasi-egyenlotlensegek-es-sajatos-igenyek-gyorgyi-zoltan-kopatakine-meszaros-mari>

15. Kisebbségek a közoktatási rendszerben (kisebbségi csoportok, nemzeti etnikai kisebbségek, identitás, előítéletesség, diszkrimináció, kisebbségi oktatási ípusok)

Fiáth Titanilla: A magyarországi roma népesség általános iskolai oktatása –szakirodalmi kismonográfia- <http://www.delphoi.hu/download-pdf/roma-oktat-monogr.pdf>

32/1997. (XI.5.) MKM rendelet a Nemzeti, etnikai kisebbségek óvodai nevelésének irányelvei és a Nemzeti, etnikai kisebbségek iskolai oktatásának irányelve kiadásáról

Kaltenbach Jenő: A kisebbségi oktatásban jelentkező visszásságok feltérképezése, elemzése <http://www.obh.hu/nekhu/ugyek/okta-2.htm>

Oktatáspolitikai

1. A nevelésszociológia értelmezése (Definíciós lehetőségek, értelmezési kísérletek, a nevelésszociológia tárgya, viszonya más tudományokkal: szociálpszichológia, szociológia, pedagógia; elméletek a társadalom és nevelés viszonyáról; A formális, nem-formális és informális nevelés.)

Kozma Tamás, Bevezetés a nevelésszociológiába. 2001. Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó, pp. 17-40. [Mi a nevelésszociológia c. fejezet]

2. A társadalom és oktatás kapcsolatának kulturális antropológiai megközelítése

(A nevelés mint bevezetés a társadalomba... Egzisztencia, kultúra, személyiség; a szociális tanulás: definíciója és jellemzői; krízisek. Egyén és csoport: definíciója és jellemzői; tanulás a csoportban; szerepek, szereptanulás és szerepkonfliktusok)

Kozma Tamás, Bevezetés a nevelésszociológiába. 2001. Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó, pp. 43-84. [A személyiség és a csoport c. fejezet.]

3. A társadalom és oktatás kapcsolatának szervezetszociológiai megközelítése

(A szervezet mint a szocializáció színtere, jellemzők, típusok, kutatása,...)

Kozma Tamás, Bevezetés a nevelésszociológiába. 2001. Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó, pp. 85-103. [a Szervezet c. fejezet]

4. A társadalom és oktatás kapcsolatának szociológiai megközelítése

(A társadalom rétegződése, kapcsolat az oktatással, mobilitás)

Kozma Tamás, Bevezetés a nevelésszociológiába. 2001. Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó, pp. 109-113. [Társadalmi struktúra c. fejezetrész]

5. A társadalom és oktatás kapcsolatának szociál-ökológiai megközelítése

(Tér és társadalom, a társadalmi tér és jelentősége, település- és iskolahálózat, az oktatás területi egyenlőtlenségei)

Kozma Tamás, Bevezetés a nevelésszociológiába. 2001. Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó, pp. 104-109 [Tér és társadalom c. fejezetrész]

6. A társadalom és oktatás kapcsolatának politikatudományi megközelítése

(Az oktatásügy mint érdekek terepe, javak-érdekek-hatalom; metaforák, policy és politics; „Kié az iskola?": az oktatáspolitikai helyi és rendszerszinten (illusztrációk)

Kozma Tamás, Bevezetés a nevelésszociológiába. 2001. Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó, pp. 114-121. [Javak, érdek, hatalom c. fejezetrész.]

7. Az oktatás rendszerszintű irányítása

(Iskola és állam. Az állami befolyásolás módjai. Modellek.)

Kozma Tamás, Bevezetés a nevelésszociológiába. 2001. Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó

Kozma Tamás, Az összehasonlító neveléstudomány alapjai. 2006. Budapest, Új Mandátum Könyvkiadó. pp.170-186. [Kormányzatok. c. fejezet]

8. Az oktatás intézményi és helyi irányítása

Kozma Tamás, Bevezetés a nevelésszociológiába. 2001. Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó

Bábosik et. al. Az iskolák belső világa

Serfőző Mónika: A nevelési-oktatási intézmények működése és szervezeti kultúrája Iskolakultúra 2005. október

9. Mi az oktatás-gazdaságtan?

(Történet, irányzatok, az oktatás-gazdaságtan mint oktatás-politika)

Polónyi István: Az oktatás gazdaságtana Osiris Kiadó, Budapest 2002.

Polónyi István: Oktatás, oktatáspolitikai, oktatás-gazdaságtan Tankönyvkiadó 2009 Budapest

10. Az emberi tőke-teória és a szűrőelmélet

Polónyi István: Az oktatás gazdaságtana Osiris Kiadó, Budapest 2002.

Polónyi István: Oktatás, oktatáspolitikai, oktatás-gazdaságtan Tankönyvkiadó 2009 Budapest

11. Az emberi erőforrás fejlesztés elmélete és az oktatás-tervezés

Polónyi István: Az oktatás gazdaságtana Osiris Kiadó, Budapest 2002.

Polónyi István: Oktatás, oktatáspolitikai, oktatás-gazdaságtan Tankönyvkiadó 2009 Budapest

12. A közoktatás és szakképzés oktatás-gazdaságtani jellemzői és finanszírozása

Polónyi István: Az oktatás gazdaságtana Osiris Kiadó, Budapest 2002.

Polónyi István: Oktatás, oktatáspolitikai, oktatás-gazdaságtan Tankönyvkiadó 2009 Budapest

13. A felsőoktatás és a felnőttoktatás oktatás-gazdaságtani jellemzői és finanszírozása

Polónyi István: Az oktatás gazdaságtana Osiris Kiadó, Budapest 2002.

Polónyi István: Oktatás, oktatáspolitiká, oktatásgazdaság Tankönyvkiadó 2009 Budapest

14. Népesedéelméletek és népesedéspolitiká

Polónyi István: Az oktatás gazdaságtana Osiris Kiadó, Budapest 2002.

Polónyi István: Oktatás, oktatáspolitiká, oktatásgazdaság Tankönyvkiadó 2009 Budapest

15. A népesedési folyamatok hatása az iskolarendszerre és a foglalkoztatásra

Polónyi István: Az oktatás gazdaságtana Osiris Kiadó, Budapest 2002.

Polónyi István: Oktatás, oktatáspolitiká, oktatásgazdaság Tankönyvkiadó 2009 Budapest

ZÁRÓVIZSGA TÉMAKÖREI

TÖRZSTÁRGYAK

1. A polgári nevelés a nemzetállamokban

Nevelési eszmények és műveltségterületek a felvilágosodás korában (Locke, Rousseau, Pestalozzi);

Az állami oktatási politika születése: felvilágosult uralkodók reformtörekvései és intézkedései;

A nevelés tudománnyá válása (Herbart) és a tanárképzés átalakítása;

A polgári államhatalom műveltségterülete, a polgári köz- és felsőoktatási rendszer kialakulása hazánkban.

2. 20. századi reformok és hagyományok (M)

Az állam nevelést befolyásoló tevékenységének „új formái” 20. századi demokratikus és a diktatórikus államokban: oktatási és nevelési politikák (neonacionalizmus, nemzetnevelés, szocialista nevelés, valamint nemzetiszocialista és szovjet nevelés), a szabályozás, a felügyelet és a fenntartás kérdése.

Az oktatás demokratizálása, expanziója, az oktatás mint humán erőforrás fejlesztés

3. Klasszikus neveléstanok, iskolakoncepciók (M)

A nevelési határfolyamat cél-, érték-, ember- és módszerfelfogásának kérdései a klasszikus paradigmában. A szellemtudományi, kultúrfilozófiai, vallásfilozófiai alapra helyezett neveléstanok. A klasszikus nevelésfelfogás iskolaképe.

4. Alternatív pedagógiák

Az alternativitás pedagógiai értelmezése, az alternatív iskolák létrejöttének társadalmi feltételei. A 20. században megjelenő és újraéledő reformpedagógiai nevelés- és iskolafelfogások. A hatvanas évek tekintély- és intézményellenes radikális pedagógiái. Napjaink alternatív programjai.

5. Oktatáselmélet (M)

Oktatáselméleti irányzatok; az oktatás társadalmi meghatározottsága. A tanuló és a pedagógus változó szerepe, viszonya. Az oktatás célrendszere, a tartalmi szabályozás eszközei. Az oktatás folyamata, stratégiái, módszerei, eszközei, szervezési keretei és formái. A tanulásszervezés módjai, a pedagógiai értékelés; Az oktatómunka tervezése a különleges bánásmódot igénylő gyermekek és csoportok esetében.

6. Szabályozási háttér és intézményi működés

Az oktatási intézmények munkájának rendszerszintű és intézményszintű szabályozása.

7. Az emberi fejlődés (M)

Az ember pszichikus fejlődésének elméletei, az énejlődés folyamata. A filo- és ontogenezis összefüggései az emberi fejlődés és a pedagógiai antropológiai szempontjából.

8. Bevezetés a pedagógiai pszichológiába (M)

A nevelési hatásrendszer pszichológiai értelmezésben. A pedagógus személyi hatása, a pedagógiai vezetés stílusa. Az egyéni sajátosságok szerepe a tanulásban. Tanuláselméletek és tanulási modellek. Az iskolai tanulás motiválása és ellenőrzése, az iskolai csoportok sajátosságai.

9. A gyermekkor pedagógiája (M)

A gyermekkor szociológiai, szociálpedagógiai sajátosságai. A gyermekvédelem történeti fejlődése és a nemzetközi gyakorlata. A hazai gyermekvédelmi, gyermekjóléti rendszer jellemzői, gyakorlata.

10. Az ifjúkor pedagógiája

Az ifjúkor társadalmi és pedagógiai jellemzői. Az ifjúsági szubkultúrák változásai és jellemzői. Tipikus viselkedések és devianciák az adott életkorban.

11. Euroharmonizáció (M)

Az oktatáspolitikai időszerű kérdései nemzetközi összehasonlításban. Jellegzetes európai iskolarendszereket és oktatáspolitikák a közoktatás, a felsőoktatás és az iskolán kívüli képzések területén.

12. Az oktatáskutatás módszerei (M)

Az oktatáskutatásban alkalmazott adatgyűjtési és adatelemzési technikák. A vizsgálni kívánt jelenség, a kutatói kérdésfeltevés és a megfelelő elemzési eljárások, stratégiák összefüggései.

Szakirodalom

Bábosik István(2004): Neveléelmélet. Budapest, Osiris

Breznaynszky László (2002):Iskolaalternatívák a huszadik századból. PallasDebrecina 9. Debrecen

Jelentés a magyar közoktatásról 2006. Budapest, Országos Közoktatási Intézet.

Kozma Tamás (szerk)(1998): Euroharmonizáció. Budapest, Educatio Kiadó,

Mészáros István/Németh András/Pukánszky Béla (2004): Bevezetés a pedagógia és iskolázás történetébe. Osiris K. Budapest,

Németh András./Skiera E.(1999): Reformpedagógia és az iskola reformja. Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó,

Németh András(1996): A reformpedagógia múltja és jelene. Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó,

Papp János (szerk)(2005): Ifjúkori devianciák. PallasDebrecina 17. Debrecen,

Szabó László Tamás (szerk)(2004): Didaktikai szöveggyűjtemény. PallasDebrecina 2. Debrecen,

Szabolcs Éva (2001): Kvalitatív kutatási metodológia a pedagógiában. Budapest, Műszaki Kiadó

Tóth László(2000): Pszichológia a tanításban. Pedellus Tankönyvkiadó, Debrecen

V. Gönczi Ibolya(2003): A gyermekvédelem pedagógiája. Kossuth E K.

Mészáros Aranka(szerk.)(2004). Az iskola szociálpszichológiai jelenségvilága. ELTE. Eötvös K., Bp.

Vajda Zsuzsanna(2001.) : A gyermek pszichológiai fejlődése. Helikon. K.,Bp.

Zarándy Zoltán (szerk)(1998): Európa az iskolában - az iskola Európában. Budapest., Országos Közoktatási Intézet

ZrinszkyLászló(2000): Iskolaelméletek és iskolai élet. OKKER, Budapest

Kardos József (2007): Iskola a politika sodrásában 1945-1990. Gondolat., Bp.

Guido Knopp (2004): Hitler gyermekei. Magyar Könyvklub. Bp.

Jávorszky Edit (2001): Fejlődépszichológia. Edutech K., Sopron

Tomasello (2002): Gondolkodás és kultúra. Osiris K., Bp. (I. fejezet)

Falus Iván (szerk.)(2004): Didaktika.NTK., Bp.

Szabolcs Éva szerk. (2006): Pedagógia és politika a XX. század második felében. Eötvös József Könyvkiadó, Bp.

NEVELÉSI ASSZISZTENS SPECIALIZÁCIÓ

ZÁRÓVIZSGA TÉMAKÖREI

- 1. A pedagóguspálya szociológiai, pályalélektani ismeretei** (pedagógus kompetenciák, az önértékelés, önértéktudat fejlesztésének lehetőségei)
- 2. A pedagógusszerep változásai, szerepkonfliktusok** (feloldási, kezelési módok)
- 3. A közoktatási rendszer munkáját segítő, kiegészítő különböző szakintézmények** (struktúra, szervezeti keretek, működési elvek, tartalmi munka sajátosságai)
- 4. A közoktatás jogi szabályozásának dimenziói.** (jogi és nem jogi (pl: etikai, erkölcsi, esztétikai, pedagógiai) kérdések megkülönböztetése)
- 5. Múzeumpedagógia** (a múzeumok közművelődési, oktatási, közönségszolgálati tevékenysége, a múzeumpedagógia alapelvei, a foglalkozások alaptípusai)
- 6. Drámapedagógia**(fogalom, történeti gyökerek, alkalmazási lehetőségek, személyiség-és csoportfejlesztő hatásmechanizmusok)
- 7. Bábjáték-pedagógia** (alkalmazási lehetőségek, bábkészítés, bábmozgatás, színpadi beszéd, a rendezés, dramaturgia és kreatív játékok szabályszerűségei, improvizációs játékok)
- 8. Médiapedagógia**(a mozgóképalkotás modelljei, pedagógiai célrendszere, helye a magyar iskolában)
- 9. Prevenciós programok** (a prevenciós oktatási programok tartalmi elemei, helyük az iskolai munkában, az önálló feldolgozás módszertani kérdései)
- 10. A tanulási zavar, részképesség-zavar, magatartászavar** (fogalmak, a zavarok közös és eltérő okai, összefüggései, következményei az iskolai teljesítményre, az egyén életpályájára, fejlesztő programok)
- 11. A kisebbségi csoportokhoz tartozó gyerekek nevelésének kérdései** (a kisebbségek kulturális, szociokulturális, és nyelvi fejlődésének sajátosságai; a kisebbségi oktatás szükségletei, dilemmái, feltételei)
- 12. A reszocializáció pedagógiai dilemmái** (fogalom, intézményi struktúra, egyéni és közösségi fejlesztések, a szabadulásra való felkészítés)

Szakirodalom

- Bíró E. (1998): Jog a pedagógiában. Bp.
- Czhaesz E. (1998): Multikulturális nevelés. Mozaik O.S. Szeged
- Foghtúy K: (szerk.) (2000): Szemelvények az amerikai múzeumpedagógia szakirodalmából. B+VK. Bp.
- F. Földi Rita (2004): Hiperaktivitás és tanulási zavarok Comenius Kiadó Kft. ISBN: 2050000014222
- Hartai L.- Muhi K. (2003): Mozgókép és médiaismeret 1-2. Korona K.
- Hartai L. (2002).: Mozgóképkorszak-Médiatudatosság. OKI Bp.
- Korszerű iskolavezetés. Raabe K. 1993-tól
- Papp János (2001.): A tanári pálya. Kossuth E. K. Debrecen,
- Pinczésné Palásthy I. (2003.): Dráma-pedagógia-pszichológia. Pedellus K. Bp.
- Szentirmai L. (1999.): Bábozás kézzel-lábbal. NTK. Bp.
- Takács Péter (2000.): Az iskolai drogstratégia kialakítása és módszertana. ISM Bp.
- Torda Á.(szerk) (1993.): Szemelvények a tanulási zavarok köréből. NTK.Bp.
- VolenticsA. (1996.): Gyermekvédelem és reszocializáció. NTK Bp.
- Wender, P.H.(1993): A hiperaktív gyermek, serdülő, felnőtt. Medicina K. Bp.
- Zrinszky László (1994.): Pedagógusszerepek és változásaik. ELTE, Bp.